

RYNEK **7**

MARZEC 2023 | NR · 3 · (219) | ISSN 1642-9869

ADRIAN KATROSHI

**CO GRYZIE GERTRUDĘ
MIKĘ Z FYTLA**

REPERTUAR MARZEC

4 **Panny z przyszłości**

SOB. | 19:00

koncepcja, reżyseria, teksty: Anna Piotrowska

po pokazie spektaklu zapraszamy do przestrzeni kawiarni na rozmowę z artystami | bilety: 20 zł ulgowy, 30 zł normalny

5 **Panny z przyszłości**

NDZ. | 19:00

koncepcja, reżyseria, teksty: Anna Piotrowska

bilety: 20 zł ulgowy, 30 zł normalny

8 **Zjednoczone Stany Zmyśłone**

WT. | 19:00

wykonanie: zespół Teatru Tańca i Ruchu ROZBARK

bilety: 20 zł ulgowy, 30 zł normalny

10 **BESTIE**

PT. | 19:00

koncepcja, reżyseria, choreografia: Anna Piotrowska

bilety: 20 zł ulgowy, 30 zł normalny

11 **BESTIE**

SOB. | 19:00

koncepcja, reżyseria, choreografia: Anna Piotrowska

po pokazie spektaklu zapraszamy do przestrzeni kawiarni na rozmowę z artystami | bilety: 20 zł ulgowy, 30 zł normalny

12 **ROZBARK R_anki**

NDZ. | 11:00

spektakl familijny

bilety: 20 zł ulgowy, 30 zł normalny

18 **Warsztaty tańca integracyjnego**

SOB. | 12:30 - 14:00

prowadzenie zespół INTEGRA

w ramach III Kongresu Tańca Śląski Dzień Tańca

18 **Ty i ja | KULU KULU**

SOB. | 11:00

„Ty i ja” | w wykonaniu zespołu INTEGRA | „KULU KULU” reżyseria, koncepcja, formy plastyczne: Filip Jaskiewicz

w ramach w ramach III Kongresu Tańca Śląski Dzień Tańca |

19 **BESTIE**

NDZ. | 20:00

koncepcja, reżyseria, choreografia: Anna Piotrowska

w ramach III Kongresu Tańca | obowiązują wejściówki

22 **XSS Eksperymentalna Scena Studentów**

ŚR. | 19:00

wstęp wolny

25/26 **Solo Duo Dance Festival**

SOB./NDZ. | 19:00

Eliminacje

Szczegółowe informacje dostępne
na stronie www.teatrozbark.pl
tel. 32 428 13 11
ul. Wojciecha Kilara 29, Bytom

W TYM NUMERZE...

- 03 WSTĘP/ **STYPENDIA WRĘCZONE**
- 04 ROZMOWA RYNKU/ **CO GRYZIE GERTRUDĘ MIKĘ Z FYTLA**
- 11 ZIELONY BYTOM/ **PYTAŃ O UCHWAŁĘ REKLAMOWĄ**
- 12 HISTORYCZNY BYTOM/ **KOPALNIA DOLOMITU „BLACHÓWKA”. NAJSTARSZA KOPALNIA DOLOMITU NA ŚLĄSKU**
- 14 POZARZĄDOWY BYTOM/ **TWOJE 1,5% MA ZNACZENIE**
- 16 WYJĄTKOWE MIEJSCE/ **CO TU SIĘ KROI? BANAMANA**
- 18 DZIEJE SIĘ W BYTOMIU/ **REPERTUAR**

STYPENDIA WRĘCZONE

W dziedzinie sztuk wizualnych otrzymały je: Magdalena Wesołowska, która wykona malarsko-fotograficzny projekt Magia Bytomia, a także Magdalena Tomal-Wichrowska na opracowanie monografii o mozaice, natomiast w dziedzinie literatury: Jakub Pszonik – na przeprowadzenie warsztatów poetyckich dla licealistów oraz Marcin Hałas – na napisanie książki „Okolice Horaka. Aleja Przyjaciół” o Turniejach Jednego Wiersza. Stypendystką w dziedzinie muzyki została Agnieszka Tyńska-Kowalska z projektem „Kultura nie gryzie” – o sztuce w formie zabawy, zaś w dziedzinie folklor i tradycja – Marlena Hermanowicz z Bytomskiego Kolektywu Śpiewaczego, która zrealizuje przedsięwzięcie „Ośpiewujemy Miasto”. Dzięki stypendium w dziedzinie tańca Igor Przybyła będzie doskonalił się w tańcu klasycznym w John Cranko Schule w Stuttgartu. W dziedzinie intermedii laureatami zostali: Mateusz Hyla, który opracuje grę „Silesian Trade” opartą na historii Śląska, a także Joanna Brodniak, która zorganizuje warsztaty tańeczno-ruchowe zwieńczone wideoperformansami.

Drodzy Czytelnicy,

Hobbit, który ôsprawia, Harry Potter, który godo i Gertruda Mika, która ze swadą opowiada o życiu na łagiewnickim Fytlu. Luty przyniósł nam wysyp ciekawych propozycji literackich i kinowych dla miłośników języka śląskiego. Grzegorz Kulik przetłumaczył na śląski opowieść o niziołku Bilbo Bagginsie – lub raczej Bilbo Bojteloku, Niklaus Pieron przygotował śląski dubbing do Harry’ego Pottera, który zamiast w podróż do Hogwartu wyrusza w podróż do... Chebzia. Z kolei łagiewniczanin Adrian Katroshi napisał zbiór opowiadań, którego narratorką i główną bohaterką jest Gertruda Mika. W „Rynku 7” rozmawiamy z autorem „Utropów Micyny” o jednym z nieodkrytych bytomskich zakątków, śląskiej godce i odbiorze śląskiej literatury.

Oprócz tego, wyjaśniamy zasady, jakie wprowadziła uchwała reklamowa, opowiadamy o wydobywaniu dolomitu w Suchej Górze oraz o tym, co się kroi przy ul. Orłąt Lwowskich. Zapraszamy do lektury i odwiedzenia „Rynku 7”.

*Małgorzata Węgiel-Wnuk
redaktor naczelna*

RYNEK 7

Nakład: 3000 szt. | Wydawca: Urząd Miejski w Bytomiu, ul. Parkowa 2, 41-902 Bytom | Redakcja: Biuro Promocji Bytomia, Rynek 7, 41-902 Bytom, promo@um.bytom.pl | Redaktor naczelna: Małgorzata Węgiel-Wnuk | Redaktor prowadząca: Katarzyna Moldawa | Skład: Krzysztof Więckowski | Zespół redakcyjny: Tomasz Sanecki, Grzegorz Goik | Druk: Mikopol, ul. Nałkowskiej 51, 41-922 Radzionków Zdjęcie na okładce: Grzegorz Goik. Numer zamknięto: 3.03.2023 r.
Wydawca nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zwraca materiałów oraz zastrzega sobie prawo do ich redagowania i skracania.

Adrian Katroshi – bytomianin, scenarzysta, twórca bloga *Utropy Micyny* i autor napisanej po śląsku książki pod tym samym tytułem.

CO GRYZIE GERTRUDĘ MIKĘ Z FYTLA

Fytel – to jeden z nieodkrytych bytomskich zakątków. Znają go miłośnicy postindustrialu, bo należąca niegdyś do kopalni Florentyna górnicza osada Viertel to miejsce charakterystyczne. I inspirujące, o czym świadczą „Utropy Micyny” – wydany w języku śląskim zbiór opowiadań, którego autorem jest bytomianin Adrian Katroshi.

Tekst: Anna Krzyszkowska-Kuc/ Zdjęcia: Grzegorz Goik

Minęło 14 lat od kiedy na ekrany kin weszło „Zgorszenie publiczne”, komedia po śląsku, o Śląsku, do której napisałeś scenariusz. Za sprawą Twojego debiutu literackiego, wracamy na Fytel trochę jak na stare śmieci.

Dla mnie Fytel jest szczególny z kilku powodów. Tu wychowała się moja żona, tu też chodziliśmy na randki. Kiedy Ania pokazała mi to miejsce, oczarował mnie jego klimat. Taki richtig śląski, autentyczny. Ludzie żyli tu trochę odrwani od reszty świata, zajęci swoimi sprawami. Ich codzienne życie w miejscu, o którego istnieniu mało

kto słyszał, zainspirowało mnie najpierw do napisania scenariusza, a potem opowiadań.

„Utropy Micyny” napisałeś w języku śląskim lecz jest to książka, po którą mogą sięgnąć czytelnicy, którzy nie są biegli w śląskiej godce. To celowy zabieg, by w lekkiej, komediowej formie popularyzować śląską mowę?

Wydaje mi się, że jak w każdej literaturze, również tej śląskojęzycznej jest miejsce na lżejszy gatunek. Na śląski są tłumaczone dzieła poważne, do których nie każdy ma głowę. Chciałem wypełnić tę niszę pomiędzy litera-

turę poważną a kabaretem, stworzyć coś pośredniego, bardziej przystępnego, lecz nie prostackiego. Dobrze się czuję w komediowej konwencji, przychodzi mi to naturalnie. Odpowiada mi pierwszoosobowa narracja, w której mogę więcej, a w zasadzie – nie ja, lecz Micyno może więcej (śmiej). Jasne, były wątpliwości, czy gorole sobie poradzą. Odbiór wśród czytelników jest jednak bardzo dobry.

Powiedzmy więc kilka słów o tytułowej Micynie, czyli Gertrudzie Mice, Ślązaczce, kobiecie z krwi i kości, która jest narratorką siedmiu opowiadań, z których składają się „Utropy”.

Gertruda Mika to – mówiąc po naszymu – miszōng cech śląskich starek w sile wieku, które widywaliśmy czy nadal widzimy na śląskich placach. Mają

szereg wspólnych cech, które częściowo pokrywają się z funkcjonującymi stereotypami, ale każda ma w sobie coś ciekawego, wyjątkowego. Micyno jest rezolutna i odważnie stawia czoła tytułowym utropom, czyli zmar-twieniom, które w gruncie rzeczy nie są tylko jej zmartwieniami, ale zmartwieniami całego osiedla.

Na niecałych dwustu stronach Twojej książki znajdziemy wszystko:

**GERTRUDA MIKA
TO – MÓWIĄC
PO NASZEMU –
MISZŌNG CECH
ŚLĄSKICH STAREK
W SILE WIEKU, KTÓRE
WIDYWALÍSMY CZY
NADAL WIDUJEMY
NA ŚLĄSKICH
PLACACH. MAJĄ
SZEREG WSPÓLNYCH
CECH, ALE KAŻDA
MA TEŻ W SOBIE
COŚ CIEKAWEGO,
WYJĄTKOWEGO.**

miłość, zazdrość, zaginiony podczas wojny skarb i magię. Jest humor i nostalgia. Skąd płynie inspiracja?

Inspiracja płynie z obserwacji naszej śląskiej rzeczywistości i małej społeczności Fytla. Jest mi bliskie śląskie poczucie humoru, dlatego starałem się oddać to, co nas otacza we wszystkich odcieniach. Obok komediowych sytuacji, nie brakuje też trudnych spraw. Życie jest największą inspiracją.

W książce znajdziemy też zdjęcia bytomskich zakamarków wykonane przez Twoją małżonkę. Domyślam się, że była pierwszą recenzentką i skarbnicą wspomnień o życiu osady przed laty.

Ania pochodzi z Fytla i wiele historii, które mnie zainspirowały do napisania scenariusza, czy opowiadań pochodzi z jej wspomnień. Ania zachowała w pa-

mięci obrazki, kiedy osiedle tętniło życiem. Sercem była Huta Zygmunt, a kiedy kończyła się zmiana w zakładzie, trudno było przejść chodnikiem, by nie zostać porwanym przez falę ludzi. Święte były relacje sąsiedzkie – każdego dnia omy siadały się na ławeczce na placu i ôsprawiały. Wiedziały wszystko o wszystkich (śmiej). Dziś na terenie huty działają nowe firmy, a Fytel opustoszał i podzielił los wielu takich osad, którym rytm nada-

wał przemysł. Ponieważ Ania zajmuje się fotografią, poprosiłem o udostępnienie kilku zdjęć z bytomańskimi krajozrazami, które fajnie się komponują z całością.

Od 5 lat prowadzisz blog *Utrópy Micyny* i współpracujesz ze śląskim portalem społeczno-kulturalnym *Wachtyrz*. Skąd to zamiłowanie do śląskiej mowy?

Śląska godka interesuje mnie już od wielu lat, ale pisać po śląsku zacząłem 10 lat temu. Na początku były to opowiadania, z których już wtedy wykluwała się postać Micyny i fytłowskie uniwersum, gdzie osadziłem akcję. Wyjąłem je z szuflady i tak w 2018 roku powstał blog „Utrópy

Micyny” i strona na Facebooku. Krótko po uruchomieniu bloga, odezwał się do mnie Rafał Szyma, który wspólnie z Pejtrek Długoszem właścicielem wydawnictwa Silesia Progress i Grzegorzem Kulikiem, zaczęli tworzyć portal informacyjny Wachtyrz. Znajdziemy tam m.in. moje satyryczne komentarze do śląskiej i polskiej rzeczywistości.

Tłumienie przez lata śląskości wywarło nieodwracalne zniszczenia. Aspiracje śląskich środowisk, by język śląski znalazł się na liście

języków regionalnych, też jak dotąd pozostają niezrealizowane. To dzięki pasjonatom, godka może trwać.

Czasem zastanawiam się jak bogaty i różnorodny byłby język śląski, gdyby nie lata komuny, kiedy regularnie go niszczone. Zresztą z tą dyskryminacją mierzymy się do dziś. Robimy, co możemy, by ocalić śląską godkę, bo wiemy, że jest prawdziwą częścią tej krainy i nic tego nie zmienia.

Ze „Zgorszenia publicznego” pamiętamy świetne role Mariana Dziędziela i Doroty Pomykały. A gdyby „Utrópy Micyny” zostały zekranizowane, kogo widziałbyś w roli Micyny?

Trudne pytanie. Z pewnością podstawowym warunkiem angażu

do tej roli musiałoby być biegłe posługiwanie się językiem śląskim. Fantastyczna w „Zgorszeniu” była Barbara Lubos-Święs, ale to za młoda aktorka, by zagrać Micynę. Chociaż kto wie... Sztuka charakteryzacji poszła już bardzo do przodu.

Posłuchaj podcastu
z Adrianem Katroshim

**PODCIEP Z HAJNELYM SIEDZIELI PRZED LAUBŌM
I ŌSPRAWIALI. KEJ YNO ZOBOCZYLI TALYRZ
ZE ŚNIODANIYM, ŌBA CHAPSLI PO KLAPSZNICIE,
CHOCIOŹ TAK PO PROWDZIE PRZINIOSŁACH TO YNO
DŁO JEDNEGO Ś NICH. ALE SMOLIĆ TO, NIYCH SE
ŌBA POJEDZŌM.**

**- WIDZIELIŚCIE, CO TAM ERICH WYROBIO?
- SPYTAŁACH I ZICŁACH SIE WELE NICH - ŌNYMU
NA STAROŚĆ JUŹ CHYBA PIERE NA DEKEL.**

**- WIEDZIELIŚCIE MICYNO - HAJNEL ZROBIŌŁ
SIE KRŌTKO PAUZA W JEDZYNIU - ŹE ERICHOWI
NIYDOWNO PIZŁO SZEJŚDZIESIŌNT PIYŃĆ LOT?**

**- JERŌNA, A JO MYŚLAŁA, ŹE NOJMYNIJ
ŌZIYMDZIESIŌNT.**

**- TŌŹ WIDZICIE, TO JE SYNDRŌM THEODENA.
CHOP BŌŁ CHOBY ZAHEKSOWANY, TRACIŌŁ CHYŃCI
DO ŹYCIO, CHOBY JEGO MŌZG BŌŁ TRUTY ŌD
MAGIJE SARUMANA...**

**- CO TY FANDZOLISZ, HAJNEL? NIGDY
W ŹYCIU ŹECH NIY SŁYSZAŁA, ŹE MAGGI KOGOŚ
ŌTRUŁA. A PRZECA KOŹDY TO DOWO DO ZUPY. NO
CHYBA, ŹE BYŁA FEST STARO, DUGO PO TERMINIE.
A KAJ TYN SARUMAN PRZEDOWO? BO JAK
W CHROPOCOWIE, TO TAM TO JE MYJGLIŚ.**

- SARUMAN JE Z ISENGARDU, MICYNO.

**- TAM ŹECH NIY BYŁA. TO CHYBA KAJŚ
W ALTRAJCHU, PRA?**

**- TOĆ, ALE SAM SIE ROZCHODZI Ō ERICHA.
A ŌN NŌM W CZOREJ PEDZIOŁ JAKO SIE RICHTIG
CZUJE. I GODŌM WŌM, NIY BYŁO Ś NIM DOBRZE.
Z NOSTALGIJŌM SPŌMINOŁ DOWNE CZASY, KEJ BŌŁ
PRZI WOJSKU I JEŹDZIŌŁ TAM MOTORCYKLYM...**

**- JO MU SIE NIY DZIWIA. DYĆ WEHRMACHT
MIOŁ RICHTIG DOBRE MOTORCYKLE: ZUNDAPPY,
BMW...**

**- ERICH CHYBA BŌŁ WE WOJSKU POLSKIM,
MICYNO. ZŌUWIZŌU, COŁKI WIECZŌR GODOŁ Ō
TYM, JAK BY SIE CHCIOŁ ZAŚ POBRUSIĆ TAKIM
MOTORCYKLYM, POCZUĆ TA SWOBODA I WIATER
WE WOSACH...**

**- ERICH? - ŌŚMIOŁACH SIE - DYĆ ŌN MO TRZI
WOSY NA KRZIŹ!**

**Muzeum
Górnośląskie
w Bytomiu**

#MaszGdzieBywac

Górnośląskie kroszonki 2023

wystawa

19.03-30.04.2023

Patroni honorowi

honorowy patronat
Marszałka Województwa Śląskiego
Józefa Chłapczyńskiego

Partnerzy

Patroni medialni

Miejsce

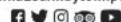

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu jest instytucją Kultury Samorządu Województwa Śląskiego

Organizator

pl. Jana III Sobieskiego 2
ul. Wojciecha Korfańskiego 34 | Bytom

www.muzeum.bytom.pl

5 PYTAŃ O UCHWAŁĘ REKLAMOWĄ

Nadmiar reklam to forma zaśmiecania przestrzeni miejskiej. To już sobie uświadomiliśmy. O zapisach nowo przyjętej uchwały reklamowej rozmawiamy z Bartoszem Malczykiem, naczelnikiem Wydziału Architektury Urzędu Miejskiego w Bytomiu.

Czego dotyczy ten dokument?

Dowiemy się z niego m.in. o zasadach sytuowania w mieście różnego rodzaju nośników reklamowych, od szyldów po billboardy, a także wizerunku ogródków gastronomicznych. Miasto zostało podzielone na strefę wrażliwą - obejmującą głównie Śródmieście, przyrodniczą oraz komercyjną, w każdej z nich rządzą inne zasady. Część zapisów uchwały nie jest nowa i obowiązywała już znacznie wcześniej w innych uregulowaniach prawnych.

Gdzie zmiany będą największe?

Jeśli chodzi o billboardy wolnostojące, których nagromadzenie spotyka się wzdłuż dróg - zwłaszcza poza ścisłym centrum - to spodziewamy się, że znikną albo zostaną zamienione na mniejsze. Część z tych nośników jest zbyt wysoka i agresywna w krajobrazie, sporo z nich jest niskiej jakości. W Śródmieściu nie będzie już możliwe dalsze umieszczanie billboardów na tzw. ślepych ścianach kamienic, te dotychczasowe muszą zniknąć w ciągu 5 lat.

Co z szyldozą?

Jeśli chodzi o szyldy, to spore ich nagromadzenie oraz różnego rodzaju tabliczek informacyjnych jest problemem w ścisłym centrum. Niektóre

z nich są nieaktualne - liczymy na to, że zostaną zlikwidowane. Liczba szyldów przypisana do jednego obiektu też będzie wymagała skorygowania. Wiele jednak szyldów i reklam, które powstały w ostatnich latach legalnie i były opinione przez Wydział Architektury, mieści się w warunkach nowej uchwały.

Jeśli ktoś nie jest pewny nowego projektu szyldu?

Można zasięgnąć opinii w Wydziale Architektury, który zbada jego zgodność z przepisami nowej uchwały. Pomocny może okazać się także aktualizowany zgodnie z nowo przyjętą uchwałą poradnik z wzorcowymi przykładami, który będzie łatwiejszy w odbiorze niż tekst uchwały.

Skąd tak długie terminy dostosowania?

Staraliśmy się wybrać złoty środek. Chcemy doprowadzić do ładu w krajobrazie, ale rozumiemy, że ci przedsiębiorcy, których reklamy powstały z poszanowaniem wcześniejszych zasad, czasem przy dużych nakładach inwestycyjnych, są dziś w trudnej sytuacji. Chcemy przeprowadzić cały proces nie w sposób nadmiernie rewolucyjny. Istotne jest to, by nowe nośniki reklamowe pojawiały się już z poszanowaniem nowej uchwały.

KOPALNIA DOLOMITU „BLACHÓWKA”.

NAJSTARSZA KOPALNIA DOLOMITU NA ŚLĄSKU

Tekst: Tomasz Sanecki/ Zdjęcie: Pozostałości młynu do kruszenia skał w kopalni dolomitu Blachówka – Grzegorz Goik; pozostałości kopalni dolomitu Blachówka – fot. Tomasz Sanecki

Bytom to miasto, które słynęło nie tylko z kopalni węgla kamiennego oraz rud cynku i ołowiu, ale także z wydobywania dolomitu. To właśnie tutaj otwarto pierwszą na Śląsku kopalnię odkrywkową dolomitu „Blachówka” w Suchoj Górze, której początki sięgają 1856 r.

W kopalni odkrywkowej dolomitu „Blachówka” w Bytomiu-Suchoj Górze początkowo wydobywano rudę żelaza i niewielkie ilości dolomitu. Dopiero po wyczerpaniu się złoża rudy żelaza zwiększyło się wydobywanie dolomitu. W 1889 r. odnotowano wydobywanie na poziomie 35 tys. ton. Właścicielem kopalni „Blachówka” była spółka akcyjna The Henckel von Donnersmarck – Beuthen Estates Ltd z siedzibą w Tarnowskich Górach, a wydobywanie prowadziła spółka Górnośląski Przemysł Żelazny, która wydzierzała teren kopalni dolomitu. Wydobywany dolomit dostarczano do huty Julia w Bytomiu-Bobruku i „Hermina” w Gliwicach.

Sytuacja prawna kopalni „Blachówka” nie zmieniała się nawet po zmianie gra-

nic w 1922 r. Osada Blachówka i kopalnia znalazły się wówczas po polskiej stronie, jednak nadal zarząd nad kopalnią miała niemiecka spółka. W latach dwudziestych XX w. w kopalni pracowało 42 robotników, a za dniówkę pracownikowi kopalni płacono 6 zł. Część pra-

cowników spoza osady Blachówka mieszkała w drewnianym baraku, a raz w miesiącu wyjeżdżali do swoich rodzin.

Modernizacja kopalni Istot-

ne zmiany w kopalni zaszły dopiero po 1945 r. Z kopalni dolomitu „Blachówka” dostarczano dolomit do huty „Florian” w Świętochłowicach, a zakład wchodził w skład Zjednoczonych Kopalń Rudy Żelaza i Topników w Częstochowie. W 1951 r. wraz z powstaniem Tarnogórskich Zakładów Dolomitowych w Tarnowskich Górach, kopalnia

„Blachówka” została włączona do nich i zmodernizowana. Unowocześniono wówczas zakład, wprowadzając transport samochodowy, koparki mechaniczne do załadunku urobku dolomitowego, zmodernizowano sieć energetyczną, zaś w latach sześćdziesiątych XX w. powstały budynki administracyjne, cechowni oraz łaźni.

W latach siedemdziesiątych XX w. kopalnia „Blachówka” znacznie ograniczyła wydobycie dolomitu ze względu na sąsiedztwo rezerwatu „Segiet”. Powodem było nie tylko naruszenie układu hydrogeologicznego, ale też powstanie zmian antropogenicznych w krajobrazie. Wówczas władze zdecydowały także o rozpoczęciu prac rekultywacyjnych

polegających na zalesianiu dawnych wyrobisk górniczych. Ostatecznie w należącej do Górniczych Zakładów Dolomitowych SA w Bytomiu kopalni „Blachówka”

zaprzeszano wydobycie dolomitu w latach dziewięćdziesiątych XX w. Dyrekcja zakładu zleciła także opracowanie planu jego likwidacji oraz rekultywacji terenu, na części którego powstał ośrodek sportowo-rekreacyjny.

Teren rekreacji

Obręb wyrobiska jest doskonałym

miejszem na spacer i wycieczki rowerowe. Można tu zobaczyć pozostałości po wyrobiskach dolomitu w kamieniołomie – „Blachówka”, pozostałości po konstrukcji młyna służącego do rozdrabniania surowca, a także dojść do dawnej sztolni z czasów głębinowego wydobycia rud ołowiu i srebra. Z dawnego kamieniołomu „Blachówka” prowadzą także wytyczone ścieżki łączące dawną kopalnię dolomitu z hałdą popłuczkową i kopalnią srebra w Tarnowskich Górach.

Kamieniołom Blachówka o powierzchni około 6 ha na mocy rozporządzenia wojewody katowickiego z 3 stycznia 1995 r. został objęty ochroną indywidualną jako stanowisko dokumentacyjne

przyrody nieożywionej. Miejsce opuszczonych szybów i sztolni zagospodarowały, znajdujące się pod ścisłą ochroną nietoperze, których w tym rejonie występuje aż 10 gatunków. Ponadto w rejonie kamieniołomu „Blachówka” możemy spotkać płazy, gady, a także prawnie chronione ptaki. Większa część kamieniołomu „Blachówka” została w styczniu 2023 r. włączona do rezerwatu „Segiet”, będącego na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Rozliczasz podatek?

Wesprzyj bytomskie organizacje pożytku publicznego.

1. Bytomskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej
- KRS: 0000019510
2. Bytomskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Odrodzenie”
- KRS: 0000111854
3. Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Nowe Pokolenie
- KRS: 0000320274
4. Fundacja Klub Kontra
- KRS: 0000402990
5. Fundacja Petralana
- KRS: 0000543620
6. Fundacja Pomocy Zwierzętom Chatul
- KRS: 0000312325
7. Fundacja Pomocy Zwierzętom Miaukot
- KRS: 0000353933
8. Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży z Zaburzeniami Rozwoju i Spektrum Autyzmu „Teraz my”
- KRS: 0000691228
9. Liga Kobiet Nieobojętnych
- KRS: 0000220163
10. Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Koło w Bytomiu
- KRS: 0000015314
11. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Bytomiu im. Stefana Lachowicza
- KRS: 0000058277
12. Pomagamy z Uśmiechem
- KRS: 0000339440
13. Samodzielne Koło Terenowe Nr 13 Społecznego Towarzystwa Oświatowego
- KRS: 0000247740
14. Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy Wojska Polskiego
- KRS: 0000351583
15. Stowarzyszenie Bytomskie Maki
- KRS: 0000557523
16. Stowarzyszenie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych fizycznie, intelektualnie, osób chorych psychicznie oraz uzależnionych od alkoholu „Pomocna Dłoń”
- KRS: 0000234338
17. Stowarzyszenie Pomocy Porzuconym i Dręczonym zwierzętom
- KRS: 0000189925
18. Stowarzyszenie „Pro-arte”
- KRS: 0000246636
19. Stowarzyszenie Przyjazna Ósemka
- KRS: 0000434504
20. Stowarzyszenie Żeglarzy Niepełnosprawnych
- KRS: 0000260631
21. Technika Militarna i Górską Szarotką
- KRS: 0000675411
22. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział miejski w Bytomiu
- KRS: 0000324716

Dodatkowo można wskazać stowarzyszenia, które nie mają siedziby w Bytomiu, ale działają na terenie naszego miasta, mając koła terenowe lub przedstawicielstwa:

1. Caritas Diecezji Gliwickiej
- KRS: 0000247809
2. Centrum Misji i Ewangelizacji Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego (Grupa Pedagogów Ulicy „UNO” w Bytomiu)
- KRS: 0000225011
3. Fundacja Wspólnoty Burego Misia im. Bogdana Jasińskiego
- KRS: 0000128687
4. Polski Związek Niewidomych Okręg Śląski (koło w Bytomiu)
- KRS: 0000012847
5. Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami (oddział w Bytomiu)
- KRS: 0000154454
6. Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska (ZHP Hufiec Bytom)
- KRS: 0000273051
7. Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej (Bytomski Związek Drużyn Harcerzy GSL-051)
- KRS: 0000057720.

Bytomskie Centrum Kultury

ZAPRASZA NA WYJĄTKOWE KONCERTY

25 marca 2023
(sobota), godz. 18.00

bilety: 40-50 zł

Zacznijmy od Bacha... tak zazwyczaj rozpoczynał koncerty Zbigniew Wodecki - czy to na salach koncertowych, czy na offowych festiwalach, zapelniając widownię po brzegi. Charakterystyczny i JEDYNY!

Podczas koncertu Tribute to Wodecki, wysłuchamy największych przebojów wyjątkowego artysty w aranżacjach Koncertowej Orkiestry Dętej „Power of Winds” pod dyktando Klaudiusza Jani. Za warstwę wokálną odpowiada laureat wielu festiwalu i konkursów niezwykle utalentowany Mateusz Gancarczyk.

1 kwietnia 2023
(sobota), godz. 19.30

bilety: 130 zł

Aktorka i wokalistka, jedna z najpopularniejszych artystek polskiej sceny alternatywnej określana jako „koncertowe zwierzę” wystąpi na bytomskiej scenie. Kobieta, która nie boi się nowych wyzwań i eksperymentów artystycznych! Maria od 2005 roku koncentruje się głównie na twórczości muzycznej, która okazała się jej prawdziwą pasją. Wydała pięć albumów solowych — miasto mania (2005), maria Awaria (2008), Jezus Maria Peszek (2012), Karabin (2016), Ave Maria (2021). Łącznie sprzedała ponad 250 tysięcy egzemplarzy płyt, co uczyniło ją jedną z najważniejszych postaci polskiej sceny muzycznej.

28 maja 2023
(niedziela), godz. 18.00

bilety: 110-150 zł

Paweł Domagała: artysta o wielu talentach wystąpi w Bytomskim Centrum Kultury. Autor takich przebojów jak: „Weź nie pytaj”, „Po co ten krzyk”. Artysta gra w filmach, serialach i teatrze. Koncertuje, wydaje płyty, pisze teksty piosenek i monologów kabaretowych, czasem podkłada głos w filmach animowanych.

Nie rozstaje się z gitarą. Stara się być równocześnie radykalnie pokorny i radykalnie pewny siebie.

Pisze o sobie: człowiek z podwójnym życiem aktorskim i muzycznym.

Weź bądź na bytomskim koncercie! We wspólnej podróży podczas Narnia Tour!

BYTOMSKIE CENTRUM KULTURY

pl. Karina Stanek 1, Bytom / www.becek.pl / tel. +48 500 277 802 / 32 389 31 09 w. 101

Zastrzegamy sobie prawo do zmian w programie.

CO TU SIĘ KROI? BANAMANA

Tekst: Katarzyna Mołdawa/ Zdjęcie: arch. prywatne

W małych bytomskich pracowniach rzemiosła artystycznego powstają niepowtarzalne przedmioty. Co Tu Się Kroi specjalizuje się w autorskich torbach z korka i washpapy. Pomysł na własną działalność przyszedł do Żanety Walczak, gdy stała się mamą.

Wystartowanie z własnym biznesem nigdy nie jest prostą decyzją, czasem pojawienie się dziecka ułatwia jej podjęcie. Tak jak u pani Żanety, która wcześniej była handlowcem w firmie meblowej. Artystyczne moce drzemały w niej od zawsze. Dziś mama 2,5-letniego Czarka w końcu spełnia się zawodowo, prowadząc pracownię przy ulicy Orląt Lwowskich. Pomysł na działalność wziął się, jak to często bywa, z braku możliwości zrealizowania własnych potrzeb. – *Lu- bię ubierać się kolorowo, ale większość ubrań dla mam czy nosideł była w szarościach, granacie, czerni* – mówi pani Żaneta, która postanowiła wypełnić niszę na rynku. Nietuzinkowe zestawienia kolorystyczne to jej znak rozpoznawczy. Z czasem okazało się, że bliższy jest jej temat torebek. Największą furorę zrobiły te z kolekcji Banamana. – *Są dość nietypowe, bardziej przypominają nerki niż klasyczne torby. Szyję je na zamówienie, nie ma dwóch takich samych egzemplarzy. Nie spodziewałam się takiego boomu na te produkty. To pokazuje, jakie jest zapotrzebowanie kobiet na posiadanie czegoś wyjątkowego w swojej szafie* – mówi projektantka. Oprócz tego, że wyjątkowo wyglądają, mają jeszcze inny atut – są wegań-

ską alternatywą dla skór naturalnych, bo wykonane są głównie z washpapy i korka. – *Washpapa (papier do szycia) skradł moje serce od pierwszego przescięcia – można go prać, malować i cudownie łączy się z innymi rodzajami materiałów. Tkanina korkowa z kolei powstaje z dębu korkowego. Jest lekka, miękka, a przy tym bardzo wytrzymała* – wyjaśnia pani Żaneta. Co Tu Się Kroi to niejedyna pracownia, która z powodzeniem kontynuuje bytomskie tradycje krawieckie czy kaletnicze. – *Często nie zdajemy sobie sprawy, że w Bytomiu pracują ciekawe osobowości i że jak się chce i ma się fajny pomysł, można prowadzić biznes z powodzeniem* –

moją sąsiadką jest właścicielka marki RebelSkin, kolorowych sportowych ciuchów dla kobiet, po sąsiedzku na ulicy Mickiewicza działają dziewczyny z Bäckerei Bytom, szyjące z Inu, i Meshka_Design, która wysyła swoje produkty do Stanów Zjednoczonych. Torebki to nie wszystko. Pani Żaneta wraz z Dominiką Królikowską zajęła się organizacją warsztatów dla dzieci w zielonych bytomskich terenach pn. Dzikie Wędrowanie. Bytomianki prowadzą w plenerze różnego rodzaju zajęcia: od artystycznych po survivalowe.

JAN KOWAL

POPLON

11.02 – 24.03.2023

MASZYNA
DO
MIELENIA

KAROL GAWROŃSKI

wystawy:

*Maszyna do
mielenia*

Karol Gawroński

kurator:
Paweł Wątroba

Poplon

Jan Kowal

kuratorka:
Katarzyna Kalina

11.02
—24.03.2023

finisaż
i oprowadzanie:
24.03.2023 (piątek)
w godz. 17:00-19:00

wstęp:
bilet ulgowy – 1 zł
bilet normalny – 2 zł

kronika

www.kronika.org.pl | [www.fb.com/cswkronika](https://www.facebook.com/cswkronika) | Rynek 26, 41-902 Bytom

**Muzeum Górnśląskie
w Bytomiu
pl. Sobieskiego 2,
ul. W. Korfańskiego 34
tel. 32 281 82 94**

10.03, g. 12.00

„Else Croner – między
żydowską tradycją a walką
o równouprawnienie
dziewcząt i kobiet” –
wykład, zapisy. Bilet: 2 zł

11.03, g. 11.00

„Etnotorby – metodą filco-
wania” – warsztaty dla do-
rosłych, zapisy. Bilet: 35 zł

11.03, g. 12.30

„Latanie dla każdego” –
warsztaty dla dzieci, zapisy.
Bilet: 14 zł

12.03, g. 12.30

„Ciężmy, trzewiki, patynki.
Inspirujemy średniowiecz-
nymi modelami butów” –
spotkanie przy obiektach
archeologicznych. Bilet: 2 zł

16.03, g. 17.00

„Artystyczne wizje kar-
bońskiej puszczy. Wokół
twórczości Ludwika Hole-
sza” – spotkanie i promocja
publikacji. Wstęp wolny

18.03, g. 12.30

„Laleczka-marzanecka,
czyli jak pożegnać zimę” –
warsztaty dla dzieci, zapisy.
Bilet: 14 zł

19.03, g. 12.00

„Górnśląskie kroszonki
2023” – otwarcie wystawy.
Bilet na wystawę czasową

19.03, g. 12.30 i 15.00

„Wiosenne uniesienia
w świecie zwierząt” – opro-
wadzenie po wystawie
„Przyroda Górnego Śląska”.
Wstęp wolny

22.03, g. 16.00

„Ślązaczki w powstaniach”
(odc. 1 i 2) – pokaz filmu
z udziałem twórców Wie-
sława Dudy i Jacka Kaczo-
ra. Bilet: 2 zł

23.03, g. 16.30

„Jerzy Nowosielski” – wy-
kład. Bilet: 2 zł

24.03, g. 12.00

„Siła kobiet. Biografie
emancypacyjne kobiet ży-
dowskich” – warsztaty dla
młodzieży, zapisy. Bilet: 8 zł

25.03, g. 12.30

„Wiosna cała w kwiatach”
– warsztaty dla dzieci,
zapisy. Bilety: 14 zł

26.03, g. 12.30 i 15.00

„Od Darwina do banku
DNA. Przyroda w Muzeum”
– oprowadzanie kura-
torskie. Bilet na wystawę
czasową

29.03, g. 17.00

„Poznański Medyceusz
i jego dzienniki. Rzecz
o Atanazym Raczyńskim” –
wykład. Bilet: 2 zł

30.03, g. 17.00

„Nie tylko Machu Picchu.
Ornitologiczna wyprawa
do Peru” – wykład. Bilet:
2 zł

31.03, g. 10.00

„Jacek Sienicki. Wszyst-
kie te rzeczy, które muszą
mieć obok siebie” – otwar-
cie wystawy. Bilet na wy-
stawę czasową

**Bytomskie Centrum
Kultury
pl. Karina Stanek 1
tel. 32 389 31 09**

10.03, g. 19.00

Piotr Bukartyk z zespołem
Ajagore – koncert. Bilety:
79 – 90 zł

17.03, g. 18.00

Koncert i premiera płyty
Ewa Uryga Between Voice
Bass. Bilet: 50 zł

18.03, g. 13.00

Magiczny Koncert – Bajki
Świata. Bilet: 40 zł

19.03, g. 17.00

Spektakl komediowy
„Kłamstewka”. Bilet: 79 zł.

22.03, g. 18.00

Katarzyna Piasecka, stand-
-up „Moje Tabu”. Sala ToTu.
Bilet: 60 zł

24.03, g. 17.00

Wiosenny Koncert Dyplo-
mantów Ogólnokształ-
cącej Szkoły Baletowej
w Bytomiu. Bilet: 30 zł

g. 18.00

Wieczór autorski z Andą
Rottenberg. Bilet: 2 zł

25.03, g. 15.00-20.00

Becekowy Pokój Gier. Bilet:
5 zł.

26.03, g. 17.00
Czerwone Gitary – 55-lecie
Zespołu. Bilet: 100 zł

31.03, g. 18.00
„Droga” – wystawa ma-
larstwa Andrzeja Gruszki.
Bilet: 2 zł

**Miejska Biblioteka
Publiczna
pl. Sobieskiego 3
tel. 32 787 06 01**

21.03, g. 17.00
Spotkanie z poetami Patry-
cją Zuber i Pawłem Kobyl-
lewskim z okazji Światowe-
go Dnia Poezji. Wstęp wolny

Do 31.03
Wystawa fotografii i otwor-
kowej – Svitlana Myslyvets
oraz Julia Belska. Galeria
Rotunda. Wstęp wolny

**Teatr Rozbark
ul. W. Kilara 29
tel. 32 428 13 11**

10.03, g. 19.00
„Bestie” – spektakl w cho-
reografii Anny Piotrow-
skiej. Bilety: 20 – 30 zł

11.03, g. 19.00
„Bestie” – spektakl. Po po-
kazie spotkanie z artysta-
mi. Bilety: 20 – 30 zł

12.03, g. 11.00
„ROZBARK_R_anki” –
spektakl rodzinny. Bilety:
20 – 30 zł

18.03
ŚLĄSKI DZIEŃ TAŃCA

g. 11.00
Spektakle dla dzieci
„Ty i ja” oraz „Kulu Kulu”.
Wstęp bezpłatny

g. 12.30 – 14.00
Warsztaty tańca inte-
gracyjnego. Rejestracja
<https://kongrestanca.pl>

19.03, g. 20.00
„Bestie” – spektakl. Bilety:
20 – 30 zł

22.03, g. 19.00
XSS Eksperymentalna
Scena Studentów. Wstęp
wolny

25 – 26.03, g. 19.00
Solo Duo Dance Festival –
eliminacje

**CSW „Kronika”
Rynek 26,
tel. 32 281 81 33**

Do 24.03
„Maszyna do mielenia” –
wystawa Karola Gawroń-
skiego. Bilety: 1 – 2 zł
„Poplon” – wystawa Jana
Kowala. Bilety: 1 – 2 zł

**Opera Śląska
ul. Moniuszki 21-23
tel. 32 396 68 00**

8, 12.03, g. 18.00
„Muzyczny bukiet róż” –
koncert. Bilet: 80 zł

28.03, g. 11.00, 17.00
„Królewna Śnieżka” – spe-
ktakl baletowy. Miejsce: By-
tomskie Centrum Kultury.
Bilety: 60 – 80 zł

**Śląska Pracownia
Artystyczno-Kulturalna
ul. Krawiecka 2,
tel. 506 911 900**

9.03 g. 17.00
„Wino nektar bogów” –
spotkanie z okazji Dnia
Kobiet poprowadzi som-
melier Aureliusz Tracz.
Bilet: 40 zł

11.03 g. 18.00
Koncert bytomskiego
zespołu KSW z okazji Dnia
Kobiet.

18.03. g. 16.00
Spotkania filmowe z Mie-
czysławem Szemaliko-
wskim prezentacja filmu
„Bytom 750 lat” i wystawy
„Technika filmowa z okresu
czarno-białej kliszy”.

21.03. g. 17.00
Spotkanie „Dla zdrowia,
o zdrowiu” symposium po-
prowadzi Elżbieta Dudek,
licencjonowany naturopata.

25.03. g. 16.00
„Wiosna, wiosna, ach
to ty...” – koncert liryczno-
muzyczny, wykonanie
Jurek Kudęka i Valeria
Kavaleuskaya – pianino.

30.03. g. 17.00
„Spotkania z muzyką Jo-
hanna Sebastiana Bacha”
– najpiękniejsze kompo-
zycje, życie, twórczość.
Prowadząca – pianistka
Valeria Kavaleuskaya.

Prezydent Bytomia Mariusz Wołosz zaprasza mieszkańców na spotkania

13 marca, godz. 16.30

- **os. Ziętka/Stroszek**, SP 32,
ul. Szymały 124,

27 marca, godz. 16.30

- **Sucha Góra**, SP 38,
ul. Korczaka 1

17 kwietnia, godz. 16.30

- **Stolarzowice**, SP 43,
ul. Suchogórska 98,

24 kwietnia, godz. 16.30

- **Górniki**, remiza OSP,
ul. Żołnierska 41

więcej informacji na: www.bytom.pl

W spotkaniach wezmą udział: bytomscy radni, urzędnicy, przedstawiciele policji, straży miejskiej, Miejskiego Zarządu Dróg i Mostów, Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego, Bytomskich Mieszkań, Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej, Zakładu Budynków Miejskich.

